

чином, забезпечення сталого національного розвитку.

Отже, збереження здоров'я нинішніх, а тим самим і майбутніх поколінь необхідно перетворити на пріоритетну мету державного управління у сфері охорони здоров'я.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. - Тлумачення від 12.04.2012, підстава № v009p710-12. - [Електронний ресурс]: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Ціборовський О.М. Шляхи систематизації законодавства України у сфері охорони здоров'я / О.М. Ціборовський, С.В. Істомін, В.М. Сорока. - К., 2011. - 72 с.

3. Закон України "Про основи законодавства України про охорону здоров'я" від 19.11.1992 № 2801-ХІІ підстава № 694-18. - [Електронний ресурс]: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>

4. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. - К.: "Укр. енцикл.", 2004. - Т. 6: Т-Я. - 768 с.

5. Радиш Я.Ф. Державне управління охороною здоров'я в Україні: генезис, проблеми та шляхи реформування. - К.: Вид-во УАДУ, 2001. - 360 с.

6. Гладун З.С. Концептуальні засади державно-пра-

вового регулювання відносин у сфері охорони здоров'я населення. - [Електронний ресурс]: http://medicallaw.org.ua/uploads/media/01_073_08.pdf

7. Здоров'я - 21: Основи політики досягнення здоров'я для всіх в Європейському регіоні. - [Електронний ресурс]: <http://www.euro.who.int/ru/publications/abstracts/health21-an-introduction-to-the-health-for-all-policy-framework-for-the-who-european-region>

8. Солоненко. І.М. Державне регулювання реформування галузі охорони здоров'я (із світового досвіду) / І.М. Солоненко, Н.Д. Солоненко // Охорона здоров'я України. - 2011. - № 3. - С. 34-38.

9. Раїса Богатирьова: Державна політика у сфері охорони здоров'я України здійснюється у відповідності з міжнародними принципами та рекомендаціями ВОЗ. - [Електронний ресурс]: http://moz.gov.ua/ua/portal/pre_20130521_2.html

Денисова А.В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри АП і АП*

Гомон Д.О.

аспірант ОДУВС

Надійшла до редакції: 28.10.2013

УДК 355/359

ЩОДО МОДЕЛІ СТАТУТУ БОЙОВОЇ СЛУЖБИ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Дубко Ю. В.

Статути органів внутрішніх справ - це офіційні нормативно-правові документи, що регламентують поведінку працівників МВС в умовах повсякденної оперативно-службової діяльності, а також оперативно-бойової діяльності в особливих умовах.

За традицією, вимоги більшості загальновійськових Статутів, що визначають взаємини між військовослужбовцями, їх загальні та посадові обов'язки й права, порядок несення внутрішньої, гарнізонної й вартової служб поширюються на співробітників органів внутрішніх справ. Це Статути внутрішньої служби, гарнізонної та вартової служби й Стройовий статут.

У МВС України існують власні Дисциплінарний статут і Статут патрульно-постової служби міліції. Крім того, можливе прийняття й власних Статутів внутрішньої служби (як було за часів СРСР) і стройового статуту (крім загальновійськових, є потреба у врегулюванні діяльності міліцейських нарядів в умовах припинення масових заворушень, а також алгоритмізації спеціальних команд для управління ними).

Утім, найбільш гостро відчувається необхідність власного Статуту бойової служби, оскільки Бойові статути Збройних сил можуть використовуватися стройовими підрозділами ОВС у бойовій обстановці лише частково, а для дій в особливих умовах при проведенні спеціальних операцій із затримання озброєних злочинців, припинення масових заворушень і т.п. вони майже непридатні. Сьогодні відсутність Статуту бойової служби органів і підрозділів внутрішніх справ частково компенсується наявністю двох настанов [1, 2], а також Статутом бойової служби внутрішніх військ. Однак настанови не позбавлені ряду недоліків і застаріли в деяких положеннях, а сам Статут бойової служби внутрішніх військ в переважній більшості органів внутрішніх справ відсутній, керівниц-

тво й співробітники не знають його основних вимог до ведення спеціальних операцій.

Питання про необхідність відомчого нормативного акту, який би регламентував діяльність органів внутрішніх справ в екстремальній обстановці, був поставлений НКВС УРСР у 1928 р., коли одним з першочергових завдань було визнано видання й проведення в життя чотирьох основних Статутів: 1) служби міліції; 2) внутрішньої служби; 3) бойового й стройового; 4) дисциплінарного [3, 619].

Підготовку Бойового й стройового статуту міліції слід розглядати як першу вітчизняну спробу узагальнення досвіду дій ОВС в особливих умовах. Однак невідомо, як далеко просунулася підготовка цього документа, оскільки вже 30 грудня 1930 р. наркомати внутрішніх справ союзних республік були ліквідовані. Тільки з більш широким впровадженням у практику оперативно-службової діяльності МВС спеціальних операцій (кінець 1970-х років) необхідність такого статуту знову стала актуальною.

Питання постало особливо гостро у зв'язку із загальною кризою системи управління органами внутрішніх справ в особливих умовах, гостро відчувалося на рубежі 1980-1990-х р.р. Учасниками спеціальних операцій і рядом вчених зазначалося, зокрема, необхідність формування нового наукового напрямку в теорії управління органами внутрішніх справ в особливих умовах [4, 7]; відсутність нормативного акту, що визначає порядок взаємодії органів внутрішніх справ, внутрішніх військ з військами МО [5, 73]; необхідність надання права на ризик керівнику органу внутрішніх справ [6, 120]; необхідність розробки спеціальних нарядів, команд управління групами бойового порядку й включення їх до Стройового статуту [7, 159] тощо. Зазначене свідчило про необхідність запровадження єдиного нормативного документа з

© Ю.В. Дубко, 2013

підготовки, організації та ведення спеціальних операцій.

Думка про необхідність введення Статуту бойової служби органів і підрозділів внутрішніх справ неодноразово висловлювалася нами [8; 9, 730-735], В.П. Петковим [9, 30-34], паралельно й незалежно від нас - О.В. Копаном, який поставив питання про Бойовий статут сил безпеки [10, 395-396]. Ця думка отримала підтримку й у ряді дисертаційних та інших досліджень С.І. Іванова, В.В. Крикуна, І.П. Радомського, О.В. Радомської, Д.С. Савочкіна та інших. Загалом рівень теоретичної розробки проблеми дій органів внутрішніх справ в особливих умовах і накопичений досвід цілком дозволяють забезпечити підготовку проекту такого Статуту.

Водночас залишається ще велике поле для подальшого наукового вивчення проблеми, а практика ставить і ставитиме перед дослідниками все нові завдання. На моє переконання, розробка проекту Статуту і його введення в дію на термін у 20-30 років вже саме по собі викличе активізацію наукового пошуку.

Метою статті є привернення уваги науковців і практиків до проблеми підготовки Статуту бойової служби, обґрунтування його необхідності й можливої структури.

Статут бойової служби органів і підрозділів внутрішніх справ України повинен бути офіційним керівним документом, що встановлює основи організації, підготовки, ведення спеціальних операцій, спеціальних бойових дій та інших організаційних форм бойової служби спільно з частинами й з'єднаннями внутрішніх військ, антитерористичними та іншими підрозділами Служби безпеки, системи виконання покарань, Державної служби з питань надзвичайних ситуацій, Прикордонної служби, військ Міністерства оборони України.

У Статуті бойової служби повинні визначатися цілі, завдання, способи спеціальних бойових та інших дій, їх принципи, основні положення з організації, підготовки й ведення спеціальних операцій (бойових дій), а також щодо їх забезпечення та управління органами, підрозділами, частинами в особливих умовах, особливий період та у воєнний час.

О.В. Копан визначає цей документ і його основне призначення як "нормативний акт", а його основним призначенням є "...закріплення тактичних засад виконання суб'єктами макросистеми внутрішньодержавної безпеки оперативної функції, розкриття змісту оперативно-тактичної форми дій сил безпеки", "...форма статуту визначається діями підрозділів сил безпеки щодо протистояння проявам насильства (забезпечення загальної безпеки), рятування людей і подання допомоги в ліквідації наслідків аварій, катастроф і стихійного лиха" [10, 395-396].

Нормативно-правове забезпечення діяльності ОВС в особливих умовах виглядає відносно задовільним на законодавчому рівні. Що ж до підзаконних актів, прийнятих на міжвідомчому і відомчому рівнях, то тут воно явно вимагає, по-перше, більш чіткого відмежування відповідальності за ті чи інші спеціальні операції, по-друге, організації управління силами й засобами, що залучаються до цих операцій, і їх взаємодії, по-третє, цілого ряду уточнень до чинних настанов та інструкцій, видання нових відомчих документів у розвиток існуючих, виправлення серйозних недоліків, наявних у них. Наприклад, настанова із заходів, які застосовуються щодо розшуку й затримання озброєних злочинців [1], заснована на сумнівній концепції, що операції "Сирена" і "Грім" ведуться вже після того, як місце укріття злочинців вже визначено

або ж пошук ведеться за допомогою вертольотів і т.п. У настанові немає вказівок на способи ведення пошуку на місцевості, не передбачається створення групи пошуку [11, 126]. У результаті всі випадки успішного ведення операцій в умовах закритої й напівзакритої місцевості можна віднести лише на рахунок Статуту бойової служби внутрішніх військ, який дає вичерпні вказівки на рахунок здійснення суцільного й вибіркового пошуку та способах його здійснення [12, п. 447].

У настановах є й інші недоліки, виявлені після введення їх у дію. Ними не передбачено створення загальної системи управління в особливих умовах і, головне, вони не завжди узгоджуються один з одним. Так, кожна настанова містить у принципі правильні вказівки з підготовки особового складу, підрозділів і апаратів управління до введення відповідного виду спеціальних операцій, але ці заходи погано вписуються в систему професійної підготовки, не відповідають розрахункам навчальних годин. Враховуючи, що настанова з професійної підготовки введена в дію значно пізніше, ніж настанови щодо дій в особливих умовах, це говорить про те, що апарат професійної підготовки або не знає про вимоги останніх, або не рахується з ними. Раніше працівники апаратів професійної підготовки обов'язково залучалися до участі в підготовці настанов, а в ряді випадків виступали з ініціативою їх підготовки. Таку вимогу містила настанова, введена в дію наказом МВС СРСР № 355-1975 р. Проте відповідного пункту в чинній настанові з професійної підготовки немає, а це, на наш погляд, помилково й має далекосяжні наслідки.

У зв'язку з неодноразовими реорганізаціями ОВС України, виведенням із системи МВС установ виконання покарань, підрозділів пожежної охорони тощо, порушеннями виявилися порядок формування груп бойового порядку й оперативної побудови, порядок організації при цьому зовнішньої й внутрішньої взаємодії та частково сама організація спеціальних операцій, управління силами й засобами під час їх проведення. Вимагає упорядкування й система спеціальних операцій ("Сирена", "Грім", "Перехват", "Хвиля"), конкретизація відмежування їх один від одного, узгодження зі спецопераціями, де провідна роль належить іншим правоохоронним органам ("Набат", інші антитерористичні операції).

Можна продовжувати список наявних недоліків, застарілих положень чинних настанов, проблем, що виникають у зв'язку з реорганізаціями ОВС, але вже й сказаного досить для висновку, що є нагальна потреба в розробці нового єдиного нормативного документа з організації та ведення спеціальних операцій в особливих умовах.

Як позитивний зарубіжний досвід наведемо нормативно-правовий документ, що успішно й тривалий час (приблизно півстоліття) діяв в охоронній поліції та поліції готовності Федеративної республіки Німеччини "Настанова для Великої і Надзвичайної служби безпеки і порядку". Ця настанова, що є, по суті, бойовим статутом, складається з трьох частин, які налічують 311 статей. У першій (загальній) частині трактуються основні принципи управління частинами й підрозділами охоронної поліції та поліції готовності під час операцій (статті "Оцінка обстановки, рішення і віддача наказу", "Постачання", "Розвідка", "Марш", "Перехід до дії"). Друга частина висвітлює питання, що стосуються так званої "Великої служби безпеки і порядку", що являє аналог особливим умовам. Тут розглядаються дії поліції під час масових

заходів і заворушень, великих розшукових операціях, при катастрофах, страйках і т.д. Третя частина охоплює діяльність поліції в бойовій обстановці (оточення, атака, переслідування, оборона та інше) [13, 78]. Надзвичайно важливе значення надається графічним методам відображення оперативної обстановки, і насамперед схемам, покликаним замінити складні описи при складанні службових повідомлень і доповідей. Протиборча сторона (злочинці, інші правопорушники, натовп) іменується одним терміном - противник. У нас, на жаль, належної уваги графічним документам не приділяється, про що говорить виключення військової топографії з числа предметів бойової підготовки (сам термін "бойова підготовка" необґрунтовано виключено з настанов по організації професійної підготовки). Вивчення військової топографії, статутів повинно проводитися самостійно, тобто практично для більшості співробітників воно не проводиться взагалі. Пора й нам замінити вживання терміну "злочинець" при вивченні спеціальної тактики, замінивши його більш м'яким терміном "противник", адже злочинцем людину може визнати тільки суд.

Заслужує вивчення й досвід "служб оперативного впливу" поліції інших держав: Франції, Італії, Японії. Однак головним чином слід спиратися на власний досвід.

Структура Статуту бойової служби повинна, безумовно, будуватися аналогічно Статуту бойової служби внутрішніх військ, Статуту патрульно-постової служби міліції, Бойового статуту Сухопутних військ, тобто містити розділи, підрозділи, статті. На нашу думку, новий статут може включати наступні розділи.

Розділ I. Загальні положення (поняття особливих умов для органів внутрішніх справ, спеціальної операції, спеціальних бойових дій; їх види, цілі, завдання; повсякденно-оперативна й оперативно-бойова організація ОВС; сили й засоби спеціальних операцій, нормативна база діяльності ОВС в особливих умовах, заходи безпеки при проведенні спеціальних операцій і в процесі підготовки до них; система бойової й оперативно-тактичної підготовки особового складу, що залучається до спеціальних операцій і апаратів управління ними та ін.)

Розділ II. Посадові особи, їх обов'язки з управління діяльністю ОВС в особливих умовах (відповідно до оперативно-бойової організації ОВС) і управлінню силами й засобами в спеціальних операціях.

Розділ III. Основи управління силами й засобами в спеціальних операціях (загальні положення, принципи управління й спеціальної тактики, умови досягнення успіху, планування та організація спеціальних операцій, управління підрозділами, групами бойового порядку в ході операцій і спеціальних бойових дій тощо).

Розділ IV. Права та обов'язки співробітників ОВС при веденні спеціальних операцій і спеціальних бойових дій. Порядок застосування силових заходів впливу, зброї та спеціальних засобів.

Розділ V. Всебічне забезпечення спеціальних операцій: оперативно-розшукове, морально-психологічне, бойове (розвідка, маскування, охорона, елементи інженерного, топографічного, хімічного тощо забезпечення), інформаційне (у засобах масової інформації), тилове (матеріально-технічне, ресурсне, медичне).

Розділ VI. Марш і похідну охорону.

Розділ VII. Розташування на місці й сторожову охорону.

Розділ VIII. Підготовка особового складу, підрозділів, керівництва та апаратів управління до дій в особливих умовах.

Додатки (форми розрахунків сил і засобів, розрахунків на вчинення маршу, бойових наказів на проведення операцій, звітів про результати операцій, вимоги до ведення графічних документів, умовні знаки, журнал бойових дій і правила його ведення тощо).

Зрозуміло, що це лише приблизна структура майбутнього Статуту, вона запропонована лише як основа для майбутнього обговорення.

Важливо, щоб у Статуті бойової служби містилося б визначення спеціальної операції й спеціальних бойових дій, де вказувалося, що спеціальна операція не обов'язково містить бойові дії, що виконання її завдань оперативно-розшуковими та іншими засобами, без застосування зброї є свідченням її успіху, однак спеціальні бойові дії в її ході повинні обов'язково плануватися, на випадок будь-яких непередбачених обставин, а сили й засоби, призначені для спеціальних бойових дій, повинні обов'язково розгорнутися в ході спеціальної операції.

У підсумку відзначимо, що новий Кримінально-процесуальний кодекс України, безсумнівно, призведе до масштабних змін у структурі МВС та інших правоохоронних органів. Тому Статут має готуватися з урахуванням цих змін і затверджуватися Кабінетом Міністрів України вже після майбутньої реформи. Однак підготовку його треба починати вже сьогодні. Для координації та організації цієї роботи представляється необхідним створити групу з представників Головного штабу, зацікавлених служб МВС, внутрішніх військ МВС і вчених ВНЗ МВС України. Ця група визначить приблизну структуру документа, організує обговорення цієї структури вченими й практиками, визначить розробників окремих глав і параграфів (включаючи працівників штабів, викладачів ВНЗ, практичних працівників). Для зручності роботи ці групи можуть формуватися за територіальним принципом: представники УМВС того чи іншого регіону та вищого навчального закладу, який дислокується там же.

Література

1. Настанова про заходи органів, підрозділів внутрішніх справ, частин внутрішніх справ МВС України щодо розшуку і затримання озброєних та інших злочинців, які становлять підвищену суспільну небезпеку: затверджено наказом МВС України від 24 квітня 1998 р. № 230 дск.
2. Настанова про дії органів, підрозділів внутрішніх справ, з'єднань військових частин внутрішніх військ, вищих навчальних закладів МВС України з ліквідації масових заворушень: затверджено наказом МВС України від 11 листопада 2003 року № 1345.
3. История милиции Украинской ССР в документах и материалах. - Т. 1. 1917-1937. - К.: КВШ МВД СССР, 1969. - С. 619-621.
4. Майдыков А.Ф. Проблемы научного управления органами внутренних дел в особых условиях. / А.Ф. Майдыков. // Совершенствование управления ОВД в особых условиях: Труды Академии МВД СССР. - М.: Академия МВД СССР, 1991. - С. 7-18.
5. Майдыков А.Ф. Уроки проведения специальной операции / А.Ф. Майдыков, И.Е. Ложкин // Совершенствование управления ОВД в особых условиях: Труды Академии МВД СССР. - М.: Академия МВД СССР, 1991. - С. 63-74.
6. Лесняк И.А. О некоторых вопросах управления деятельностью органов внутренних дел по розыску и задержанию вооруженных преступников в период резкого обострения межнациональных отношений / И.А. Лесняк // Совершенствование управления ОВД в особых усло-

виях: Труды Академии МВД СССР. - М.: Академия МВД СССР, 1991. - С. 113-121.

7. Полохов В.И. Об опыте организации подготовки и использования личного состава Карагандинской высшей школы МВД СССР в предупреждении групповых нарушений общественного порядка / В.И. Полохов // Совершенствование деятельности органов внутренних дел и внутренних войск по предупреждению и пресечению массовых беспорядков. - М.: Академия МВД СССР, 1991. - С. 157-159.

8. Дубко Ю.В. Спеціальна тактика: набуваємо досвіду викладання / Ю.В. Дубко, І.В. Іванов // Інформаційний бюлетень навчально-методичного центру. - К., 1995. - Вип. 4. - С. 30-34.

9. Дубко Ю.В. Управление органами внутренних дел в особых условиях / Ю.В. Дубко. - Луганск: РИО ЛАВД, 2004. - 776 с.

10. Копан О.В. Забезпечення внутрішньої безпеки України: теоретико-управлінські засади. Введення в поліцейську стратегію / О.В. Копан. - К.: НАВС МВС

України, 2001. - 424 с.

11. Іванов С.І. Нормативно-правові засади всебічного забезпечення спеціальних операцій органів внутрішніх справ України. Дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец.: 21.07.05 - "Службово-бойова діяльність сил охорони правопорядку" / С.І. Іванов. - Сімферополь, 2011. - 239 с.

12. Статут бойової служби військ внутрішньої та конвойної охорони: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 10.11.91 № 761-22 "Про затвердження статутів військ внутрішньої та конвойної охорони".

13. Гиленсен В.М. Полиция ФРГ: организация и деятельность / В.М. Гиленсен. - М.: ВНИИ МВД СССР, 1973. - 116 с.

Дубко Ю. В.

*доктор юридичних наук, професор
Кримського факультету*

ОДУВС

Надійшла до редакції: 18.10.2013

УДК 351.743

АНАЛІЗ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ОХОРОНИ ПРИ МВС УКРАЇНИ ЯК ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ

Клименко В. М.

Дослідження правосуб'єктності ДСО при МВС України зумовлене тим, що вона відображає й закріплює правове становище служби як учасника суспільних відносин, визначає межі взаємодії та взаємовідносини служби як суб'єкта правоохоронної діяльності.

На актуальність проблеми дослідження різних аспектів діяльності ДСО при МВС України як правоохоронного органу й суб'єкта охоронної діяльності вказують численні теоретичні дослідження й висновки вітчизняних науковців, зокрема таких, як: О.М. Бандурка, В.Т. Білоус, В.М. Гірич, І.І. Горінецький, В.М. Зінченко, А.Т. Комзюк, А.М. Кучук, О.М. Мельник, О.М. Музичук, В.Г. Фатхутдінов та ін. Разом з тим, актуальним є вивчення проблематики особливостей правосуб'єктності ДСО при МВС України.

Метою статті є здійснення аналізу наукової думки щодо характеристики правосуб'єктності Державної служби охорони при МВС України як правоохоронного органу.

Більшість учених, які займалися аналізом поняття "правосуб'єктність", зазначає, що саме правосуб'єктність є визначальною властивістю суб'єктів правовідносин. На думку С.С. Алексєєва, правосуб'єктність за своєю роллю й специфічними функціями в механізмі правового регулювання виступає як засіб фіксації (закріплення) кола суб'єктів - осіб, які володіють здатністю бути носіями суб'єктивних юридичних прав і обов'язків [1, 140].

Учені-теоретики запевняють, що правосуб'єктність є категорією юридичної науки, яка відповідає цілям визначення кола суб'єктів, що можуть виступати учасниками правових відносин. На їх думку, той, хто володіє правосуб'єктністю, і є суб'єктом права, тобто суб'єктом правовідносин.

При цьому слід зауважити, що правосуб'єктність свідчить про здатність суб'єкта брати участь у правовідносинах, незалежно від його реальної участі в них [2, 207].

Наука адміністративного права визначає правосуб'єктність державних органів як здатність виступати суб'єк-

тами правовідносин, що охоплюють правоздатність, дієздатність і деліктоздатність, а також наголошує на тому, що це є їхньою основною властивістю [3, 62; 4, 60].

Безумовним є те, що ДСО при МВС України, виконуючи передбачені функції, які однаковою мірою забезпечують виконання покладених на них законодавством завдань, здійснює правоохоронну діяльність. А отже, за характером і змістом діяльності ДСО при МВС України наділена ознаками правосуб'єктності правоохоронного органу. У зв'язку з цим, доцільно звернутися до визначення такого поняття, як "правоохоронна діяльність". Як і поняття "правоохоронні органи", термін "правоохоронна діяльність" досить широко використовується в практиці та в юридичній літературі. Проте поняття "правоохоронна діяльність" і "правоохоронні органи" не мають в адміністративній та інших юридичних науках єдиного визначення, що призводить до численних дискусій з цього приводу. Незважаючи на те, що в наукових колах існує значна кількість поглядів, які неоднозначно, а інколи діаметрально протилежно розглядають питання правоохоронної діяльності та правоохоронних органів, при цьому по-різному трактуючи саме їх правоохоронну діяльність, наразі залишаються недослідженими, зокрема, саме поняття, ознаки, зміст, структура, напрями, методологія, правове регулювання тощо такої діяльності [5].

Лінгвістичний аналіз терміна "правоохоронна діяльність" указує, що слово "правоохоронна" походить від слів "право" і "охороняти". Словники дають таке визначення слова "охороняти", як "стеречь, беречь, оберегать, сторожить, караулить, боронить, защищать, безопасить, крыть, отстаивать, заступать, держать в целостности, сохранять, спасать" [6, 774].

Як вказує В. Мельник, термін "охорона прав" традиційно визначають як сукупність правового забезпечення тих чи інших відносин, тієї чи іншої діяльності. Автор запевняє, що охорона прав - це правове регулювання відносин, які складаються в процесі будь-якої діяль-